

Tishrei Series

*Discovering the magic of Tishrei through the
lense of Chassidus*

Rabbi Yossi Paltiel

בס"ד. יום ב' דראש השנה ה'תש"מ*

— הנחה —

וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצוצרות גו' והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם¹, אני ה' אלקיכם. ואיתא בגמרא² ומה תלמוד לומר אני ה' אלקיכם זה בנה אב לכל מקום שנאמר בו זכרונות יהיו מלכיות עמהן (דאני ה' אלקיכם הוא מלכיות ומזה שאומר אני ה' אלקיכם גבי והיו לכם לזכרון גו' למדים שבכ"מ שנאמר בו זכרונות צ"ל גם מלכיות). ומזה למדים שבר"ה צ"ל מלכיות זכרונות ושופרות, ותקעתם גו' שופרות, והיו לכם לזכרון גו' זכרונות, אני ה' אלקיכם מלכיות. והנה ג' ענינים אלו (מלכיות זכרונות ושופרות) הם לא רק בדיבור, אמירת פסוקי מלכיות זכרונות ושופרות, וכמרוז"ל³ אמרו לפני בר"ה מלכיות זכרונות ושופרות, אלא גם במעשה בפועל, וכמו שמבאר במרוז"ל הנ"ל מלכיות כדי שתמליכוני כו' (שתמליכוני בפועל) זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם (שיעלה זכרוניכם בפועל) וכמה בשופר ע"י תקיעת שופר במעשה בפועל⁴. והנה ברכות (ברכות מלכיות זכרונות ושופרות) מעכבות זו את זו⁵, משא"כ ברכות ותקיעות אינן מעכבות זו את זו⁶. ומבואר בדרושי רבותינו נשיאינו ד"ה זה (וביום שמחתכם)⁷ לפי שברכות ותקיעות הם שני ענינים שונים, ברכות דיבור ותקיעות מעשה. וצריך להבין למה צריך בר"ה לב' הענינים⁸. ובפרט שפשטות לשון רז"ל ובמה בשופר פירושה היא תקיעת שופר⁹, שענין תמליכוני עליכם ויעלה זכרוניכם לפני לטובה נעשה ע"י תק"ש שהוא העיקר. וכדמוכח גם ממרוז"ל¹⁰ שמצות היום בשופר היינו שכל הענינים דיום זה (ר"ה) נמשכים ע"י תק"ש. וכמובן גם ממ"ש הרמב"ם¹¹ אע"פ שתקיעת שופר בר"ה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו כו' ומבואר בדרושי רבותינו נשיאינו¹²

* יצא לאור כשעתו, "וא"ו תשרי, ה'תש"מ".

(1) בהעלותך יו"ד, יו"ד.

(2) ר"ה לב, א.

(3) ראה פירש"י ר"ה שם. וכ"ה בספרי ופירש"י בהעלותך שם.

(4) ספרי שם.

(5) ר"ה טז, א. לד, ב.

(6) בד"ה וביום שמחתכם תרפ"ז [וכ"ה בד"ה זה תרנ"ו]: ומ"ש כמה בשופר היינו פסוקי שופרות שד"ע שופר בדיבור וצ"ל במעשה ג"כ. ואולי הכוונה ד"ובמה בשופר" כולל גם פסוקי שופרות (כתיורן השני בריטב"א ר"ה טז, א). ולהעיר משו"ע אדה"ז ר"ס תקצ"א: וע"י מה ע"י שופר לפיכך אומר כו' פסוקי שופרות.

(7) ר"ה לד, ב. או"ח סתקצ"ג.

(8) או"ח שם.

(9) תרנ"ו, תרפ"ז.

(10) וכמו שמדייק בד"ה זה תרנ"ו, תרפ"ז.

(11) ראה לעיל הערה 6.

(12) ר"ה כו, ב (במשנה).

(13) הלי' תשובה פ"ג ה"ד.

(14) המשך תרס"ו כתחלתו. ד"ה שופר של ר"ה תש"ב פ"ג.

שבאריכות לשונו של הרמב"ם מרומזים ג' ענינים דמלכיות זכרונות ושופרות, שמוה מובן, שכל ג' ענינים אלו נמשכים ע"י תק"ש, והרמז (הכללי) בשופר עורו כו' הו"ע התשובה (כמבואר ברמב"ם שם), היינו דהמצוה דתק"ש שייכת לכללות הענין דר"ה (מצות היום בשופר), כי בר"ה חוזרים כל הדברים לקדמותם וצריך לעורר המשכה חדשה מעצמותו ומהותו, ולהמשיך זה בכל סדר ההשתלשלות עד בעשי'. והמשכה זו היא ע"י שופר, כי שופר רומז לענין התשובה כנ"ל שעיקר התשובה הוא התאחדות עם המקור, קדמותם, וישנו באופן מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט כמ"ש¹⁵ והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, כמבואר בלקו"ת ריש פרשה זו (פרשת האזינו), ולכן עי"ז מעוררים המשכה חדשה מעצמותו ומהותו, וע"י העשי' (תקיעת שופר במעשה) ממשיכים¹⁶ זה עד בעשי'¹⁷.

ב) והנה לא זו בלבד שצריך לעשי' גשמית (ואין מספיק ענין התשובה ברוחניות וגם לא אמירת הפסוקים), אלא שבזה גופא אין מספיק שיהי' קלא פנימאה של האדם וצריך לתקוע בקול שופר של בהמה דוקא¹⁸, ביעל פשוט או בזכרים כפופים, כב' הדיעות שבזה דאלו ואלו דברי אלקים חיים¹⁹. וגם עכשיו, שתוקעין (בר"ה) בזכרים כפופים, יש ב' ענינים אלו בעבודה הרוחנית. של יעל פשוט כי כמה דפשיט איניש דעתי טפי מעלי²⁰ ומבואר בחסידות²¹ שהוא מה שהאדם צריך להפשיט את עצמו מכל רצונותיו. ואין הכוונה לרצונות הבלתי רצויים, כי מאי קמ"ל, וענין זה (שלא יהיו אצלו רצונות בלתי רצויים) כבר נעשה ע"י העבודה בחודש אלול לפני ר"ה. וענין דפשיט איניש דעתי שבר"ה הוא שיפשוט את עצמו מכל ציור גם מציור דקדושה. כי ההמשכה דר"ה היא ממה שלמעלה מגדר מקום ומגדר ציור, ולכן צריך להיות העבודה דפשיט, וע"י הפשטות שבאדם הוא ממשיך הפשטות שלמעלה, ועד מבחי' תכלית הפשיטות. ותוקעין בשל זכרים כפופים כי כמה דכייף איניש דעתי טפי מעלי²⁰ ומבואר בחסידות²¹ שהוא העבודה דאתכפיא (שיש בזה מעלה גם על העבודה דהפשטת הרצונות²²), שעבודה זו היא ע"י בחי' זכר (זכרים כפופים), איש דרכו לכבוש²³.

ג) וזהו מצות היום בשופר, שע"י העבודה דשופר בב' האופנים דפשיט ודכייף [שבכל אחד מהם יש מעלה מיוחדת] ממשיכים אור חדש, וכמבואר

(15) קהלת יב, ז.

(16) להעיר מלקו"ת ר"ה נט, ב (ועד"ז בעט"ר שער ר"ה פ"ט): ולכן צריך לתקוע .. דוקא בשופר גשמי .. ועי"ז .. שיהיו השפעותם כגשמיות.

(17) ומה שצריך גם לאמירת הפסוקים — ראה ד"ה יר"ט של ר"ה (דערב ר"ה שנה זו), וש"נ.

(18) ראה לקו"ת שם: השפעת חיים גשמיים היינו בחי' בהמיות ונעשה ג"כ ע"י התקיעה .. בקרן הכבשים שהיא בהמיות.

(19) עירובין יג, ב.

(20) ר"ה כו, ב.

(21) ד"ה אני' לדודי תרצ"ג (נדפס בסה"מ קונטרסים ח"ג) פ"ז.

(22) להעיר גם מתו"א פט, ד. קיד, ד.

(23) יבמות סה, ב. וש"נ.

באגה"ק²⁴ שבכל ר"ה נמשך אור חדש שלא הי' מעולם, ועי"ז נעשה חידוש בכל סדר ההשתלשלות, ועד שנעשה חידוש גם בחיצוניות העולמות. ועם היות שעיקר החידוש שבר"ה הוא בפנימיות העולמות, הנה עי"ז נעשה חידוש גם בחיצוניות העולמות, כמבואר בסידור²⁵ בד"ה להכין ענין תק"ש ע"פ כוונת הבעש"ט ז"ל. וכל זה נעשה עי"י ישראל עם קרובו, בניס אתם לה' אלקיכם²⁶, כמו שמבאר הרב המגיד בלקו"א ואו"ת בתחלתם בענין במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים²⁷, שעלה לפניו ית' התענוג שיתענג בעבודתם של ישראל, וזה החליט את הרצון, ומבחי רצון המוחלט נמשך לרצון הגלוי, ואח"כ נמשך בכל סדר ההשתלשלות עד בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, שעי"ז דוקא נשלמה הכוונה דדירה לו ית' בתחתונים²⁸. וזהו אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם כו' ובמה בשופר, שפירושו תקיעת שופר במעשה, דמצות היום בשופר, אלא שנכלל בזה (בהמשך להתחלת המאמר אמרו לפני כו' ושופרות) גם אמירת פסוקי שופרות²⁹ [ובפרט שעפ"ז יש להתאים גירסתנו בגמרא להגירסא²⁹ אמרו לפני מלכיות כדי כו' זכרונות כדי כו' שופרות כדי כו' וי"ג לאח"ז³⁰ ובמה בשופר].

(ד) **והנה** פסוק זה (וביום שמחתכם גו' ותקעתם בחצוצרות גו') הוא המשך וסיום הענין דלפני"ז³¹ עשה לך שתי חצוצרות גו', וידועה תורת הרב המגיד³² שתי חצוצרות שתי חצאי צורות, היינו שהקב"ה וכונס"י הם [כביכול, ואולי גם בלי כביכול] שתי חצאי צורות. ומזה מובן פירוש הכתוב ותקעתם בחצוצרות גו' והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם אני ה' אלקיכם, שענין מלכיות (אני ה' אלקיכם) וזכרונות (והיו לכם לזכרון) שנעשה עי"י ותקעתם בחצוצרות, בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך הוי"ו³³ [שבמקדש (לפני אלקיכם, לפני המלך הוי"ו) היו שניהם (אלא שמצות היום בשופר, כמבואר במשנה³⁴), ועי"י החלונות שקופים אטומים שהיו בביהמ"ק³⁵, נמשך זה (ככל הענינים שבביהמ"ק) גם בגבולין ועד בכל העולם כולו. ואפילו בזמן הגלות], הוא מפני שהקב"ה וישראל הם שתי חצאי צורות³⁵. והענין

(24) סי"ד.

(25) רמז, ג.

(26) ראה יד, א.

(27) ב"ד פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.

(28) תניא פל"ו.

(29) תוספתא ר"ה פ"א, יא.

(30) שלטי הגבורים ר"ה טז, א. וי"ל שמפרש גירסת הרי"ף שהיא ככש"ס ולא דגייס כן כש"ס.

(31) כהעלותך יו"ד, ב.

(32) או"ת מה, ד ואילך. הובא ונתבאר באוה"ת לתהלים (יהל אור) ס"ע שנו ואילך. ובארוכה — בהמשך

תער"ב פשפ"ד ואילך.

(33) תהלים צח, ז. וראה ר"ה כז, א.

(34) מלכים א, ו, ד. וראה מנחות פו, ב וכפירש"י שם.

(35) באו"ת להה"מ שם, הענין דשתי חצאי צורות הוא עה"פ עשה לך שתי חצוצרות. וכד"ה וכוים

שממתכם תגפ"ז. ונדאה גם. אוה"ת לתהלים. שם. ע. שסכ. ד"ה. שופר. של. ר"ה. תרצ"ט. בתחלתו. ובסיגמו. הובא

זה גם לענין ותקעתם בחצוצרות.

הוא, דנפש השנית בישראל היא חלק אלוקה ממעל ממש³⁶, וידוע³⁷ שיש בזה ב' קצוות. כי ממש קאי על חלק אלוקה ממעל, היינו שנפש השנית שבישראל היא חלק ממש מעצומ"ה, וידוע מאמר הבעש"ט³⁸ העצם כשאתה תופס בחלקן אתה תופס בכולן, ותיבת ממש מורה גם על קצה הכי תחתון, ממש מה שנתפס בחוש המישוש. וזהו מה שנפש השנית שבישראל היא חלק אלוקה ממעל ממש, שגם כשהיא מלוכשת בגוף ממש מלשון מישוש, גם אז היא חלק ממש ממהו"ע ית', חד ממש עם עצומ"ה, וכתורת הרב המגיד (שהובא לעיל) שהם שתי חצאי צורות. והנה מכיון שאתם קרויין אדם³⁹ על שם אדמה לעליון⁴⁰, מוכן שענין שתי חצאי צורות הוא גם בהנשמה עצמה. דהנה ידוע⁴¹ שבכל נשמה יש ב' דרגות כלליות, חלק הנשמה שלמעלה (בחי' מזל) ראש שבנשמה, וחלק הנשמה שבגוף (כחות הגלויים) רגל שבנשמה. וב' בחי' אלו הם השתי חצאי צורות שבכל נשמה פרטית⁴². וענין ותקעתם בחצוצרות גו' והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם גו' הוא שצריך לחבר ב' חצאי צורות שלו⁴³ ולהעמידם (אוועקשטעלן זיי) לפני ה' אלקיכם, וע"י החיבור דב' חצאי צורות אלו (ראש ורגל) שבכל נשמה פרטית, עי"ז נעשה גם החיבור דראש ורגל שבכללות ישראל והעלאתם לפני ה' אלקיכם, אתם נצבים היום (ר"ה⁴⁴) כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם גו' עד חוטב עציך ושואב מימך, שכל ישראל [הראש דישראל (ראשיכם) והרגל דישראל (חוטב עציך ושואב מימך)] מתחברים יחד והם נצבים ומתעלים לפני ה' אלקיכם⁴⁵, והם נעשים עמו דבר אחד כמו שממשיך בכתוב⁴⁶ לעברך בברית גו' שענין הברית הוא שהם נעשים לדבר אחד⁴⁷.

ה) וזהו וביום שמחתכם גו' ותקעתם בחצוצרות גו' אני ה' אלקיכם, ותקעתם הו"ע תקיעת שופר, דמצות היום (דר"ה) הוא בשופר, וכדאיתא במשנה⁴⁸ שופר מאריך וחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר. ועי"ז נמשך ונתגלה גם הענין דחצוצרות⁴⁹ שהקב"ה וישראל הם ב' חצאי צורות, היינו מה שישראל הם מושרשים בעצמותו ית' והם המתליטים את הרצון (כנ"ל כענין כמי נמלך בנשמותיהן של צדיקים), ומרצון המוחלט נמשך לרצון הגלוי וכו' עד שנמשך למטה בעוה"ז, שזהו

(36) תניא רפ"ב.

(37) ראה ליקוט מ"מ ופירושים לתניא שם (ע' טז).

(38) המשך תרס"ו ע' תקכב. סה"ש תשי"א ט"ע 32. וש"נ.

(39) יבמות סא, א.

(40) של"ה ב, ב. שא, ב. ובכ"מ.

(41) לקו"ת ר"ה סב, ג. ד"ה וביום שמחתכם תרנ"ו, תרפ"ז. ובכ"ח.

(42) ד"ה וביום שמחתכם תרפ"ז.

(43) ד"ה הנ"ל בסופו. וראה גם ד"ה שופר של ר"ה תרצ"ט בתחלתו ובסופו.

(44) לקו"ת ר"פ נצבים.

(45) נצבים כט, ט"י. לקו"ת שם.

(46) נצבים שם, יא.

(47) לקו"ת שם, מד, ב. וראה בארוכה ד"ה אתם נצבים דש"פ נצבים-וילך תשל"ט (לקמן ח"ד ע' ערב

ואילך).

(48) ראה ד"ה וכינ"ש תרפ"ז בתחלתו: דענין החצוצרות הוא ע"י השופר דוקא. ושם בסופו (וראה גם

אוה"ת לתהלים ע' שסב), דשופר הוא למעלה מחצוצרות.

העיקר. והיינו שההמשכה בכל הדרגות, עונג רצון מוחין מדות ומלכות וכו' הוא ממוצע שע"ז יומשך אח"כ בעוה"ז. וכמבואר בתניא קדישא⁴⁹ שבכל סדר ההשתלשלות הוא ירידה מאור פניו ית', ותכלית הכוונה הוא עוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, בירא עמיקתא, שבו דוקא (בעוה"ז התחתון) נברא האדם וניתנה בו הנשמה חלק אלוקה ממעל ממש, וע"י עבודתו בתומ"צ (לעבדה ולשמרה⁵⁰) נשלמה הכוונה דדירה בתחתונים, דירה לעצמותו ומהותו⁵¹, שיהי' אלה תולדות פרץ תולדות מלא⁵², שהוא למעלה יותר גם מכמו שהי' בתחלת הבריאה דעולם על מילואו נברא⁵³, פרץ הוליד גו' את דוד⁵⁴, דוד מלכא משיחא, שיבנה ביהמ"ק⁵⁵ ויהי' ותקעתם בחצוצרות גו' לפני אלקיכם, בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה', כפשוטו (בביהמ"ק) למטה מעשרה טפחים. כי ע"י העבודה שבמשך זמן הגלות דתקעו בחודש שופר, שפרו מעשיכם⁵⁶, ובאופן של חידוש כדיוק הכתוב תקעו בחודש שופר (ולא תקעו שופר בחודש) כידוע פירוש הבעש"ט⁵⁷ בזה, ע"ז נעשה הענין דעשה לך שתי חצוצרות גו' למקרא העדה ולמסע את המחנות⁵⁸ לאסוף את כל ישראל יחד ולמסע ולהליכה מחיל אל חיל, מבירא עמיקתא עד לאיגרא רמה, והענין דכי⁵⁸ תבואו מלחמה מלחמה עם גה"ב⁵⁹ ונושעתם ע"י אתכפיא ואתהפכא, וע"ז יהי' ותקעתם בחצוצרות לפני אלקיכם בביהמ"ק השלישי שיבנה בקרוב ממש ע"י משיח צדקנו, וכל זה באופן דוביום שמחתכם, ושמחת עולם על ראשם⁶⁰, במהרה בימינו ממש.

(49) פל"ו.

(50) בראשית ב, טו. ובתיב"ע שם: למהוי פלח באורייתא ולמנטר פקודהא.

(51) אוה"ת חלק ע' תחקצו, המשך תרס"ו ס"ע ג. ע' תמה. ובכ"מ.

(52) רות ד, יח. כ"ד פי"ב, ו.

(53) ראה כ"ד פי"ד, ז. פי"ג, ג.

(54) רות ד, יח-כב.

(55) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

(56) תהלים פא, ד. ויק"ר פכ"ט, ו.

(57) כתר שם טוב סרנ"ו (לה, א).

(58) כהעלותך יו"ד, ט.

(59) אוה"ת כהעלותך ס"ע שע.

(60) ישע"י לה, ז. נא, יא.